

zawierają w poszczególnych wyrazach sumy rozpozna się jednakowe czynniki i wy-
czy je przed nawias, łatwiej będzie wykonać obliczenia.

z przykład 1

liczb sumę $7 \cdot 49 + 7 \cdot 51$.

Wylączamy przed nawias liczbę 7:

$7 \cdot 49 + 7 \cdot 51 = 7 \cdot (49 + 51) = 7 \cdot 100 = 700$

Korzystamy z własności działań
 $a(b + c) = a \cdot b + a \cdot c$
zwanej rozdzielną mnożenia
względem dodawania.

wiczenie 1

liczb w pamięci.

- 2 · 183 + 2 · 17   c) 3 · 251 + 3 · 249   e) 12 · 228 + 12 · 172
- 9 · 27 + 9 · 23   d) 6 · 378 + 6 · 222   f) 19 · 116 + 19 · 84

ównież w sumach algebraicznych można wylączyć wspólny czynnik przed
nawias.

z przykład 2

ana jest suma algebraiczna $6x^3 + 12x^2$. Wylącz przed nawias wspólny czyn-
nik.

Wylączamy przed nawias 6: $6x^3 + 12x^2 = 6(x^3 + 2x^2)$

Wylączamy przed nawias 6x: $6x^3 + 12x^2 = 6x(x^2 + 2x)$

Wylączamy przed nawias 6x²: $6x^3 + 12x^2 = 6x^2(x + 2)$

Wylączamy przed nawias 12x²: $6x^3 + 12x^2 = 12x^2(\frac{1}{2}x + 1)$

o, jaki czynnik wylączymy przed nawias, zależy od konkretnego zadania.

Wylączanie wspólnego czynnika przed nawias jest czynnością odwrotną do
mnożenia jednomianu przez sumę algebraiczną.
 $a \cdot b + a \cdot c = a(b + c)$

wiczenie 2

Wylącz wspólny czynnik przed nawias.

- $5x + 5y$ c) $9x - 27y^2$ e) $39y^2 - 26z$ g) $-48p + 36q^2$
- $4b - 8a$ d) $-6x^2 + 18y^2$ f) $-11a^3 + 22b^2$ h) $75xy^3 - 125$

- b) $2x^3 - 12xy$, $2x$ d) $6pq + 18p^2q$, $6pq$ f) $4x^2y^2 - 5x^3y^2 + 2x^2y^3$, x^2y^2

Przed nawias wylączamy zwykle czynnik liczbowy oraz wszystkie możliwe
zmienne w jak najwyższych potęgach. Na przykład:

$27x^3y^2 + 18x^2y^3 = 9x^2y^2(3x + 2y)$

Ćwiczenie 4

Wylącz przed nawias czynnik liczbowy oraz wszystkie możliwe zmienne w jak
najwyższych potęgach.

- a) $8x^3 - 36x^2$ d) $20ax - 15ay$ g) $2a^3b + 4a^2b - 4a^2b^2$
- b) $7y^2 - 14y^4$ e) $8ab + 12bc$ h) $21p^3q^2 - 27p^2q^3 + 3p^2q^2$
- c) $5x^3 + 10x^2y$ f) $4xy + 6x^2y$ i) $48x^2y + 18xy^2 - 12x^2y^2$

Zadania

1. Oblicz.

- a) $4 \cdot 49 + 4 \cdot 51$ c) $113 \cdot 25 + 87 \cdot 25$ e) $10 \cdot 17 + 10 \cdot 33 + 50 \cdot 10$
- b) $40 \cdot 47 + 40 \cdot 53$ d) $63 \cdot 37 + 37 \cdot 37$ f) $15 \cdot 17 + 15 \cdot 2 + 15$

2. Wylącz podany czynnik przed nawias.

- a) $a^2b + ab^3$, ab c) $9a^3b^2 - 3a^2c^2$, $3a^2$ e) $3a^3b^2 - 6a^2b$, $3a^2b$
- b) $x^3y^2 - xy^3$, xy^2 d) $4x^4y^4 + 8y^3z$, $4y^3$ f) $6x^2y^4 + 8x^3y^3$, $2x^2y^3$

3. Zapisz wyrażenie algebraiczne w postaci iloczynu, wylączając przed nawias
podany jednomian.

- a) $x^2yz + xy^2z + xyz^2$, xyz c) $2x^3y - 4x^2y^2 + 6x^2yz$, $2x^2y$
- b) $x^2yz^2 + xy^2z^3 - x^3yz^2$, xyz^2 d) $12x^4y^3 + 6x^3y^3 - 9x^5y^2$, $3x^3y^2$

4. Przepisz do zeszytu i uzupełnij odpowiednimi jednomianami.

- a) $27y^4 + 36y^3 - 54y^2 = 9y^2(3y^2 + \boxed{?} + \boxed{?})$
- b) $3ab(3a + b + \boxed{?}) = 9a^2b + \boxed{?} + 6ab$
- c) $12t^4 - 9t^3 + 3t^2 = \boxed{?} \cdot (\boxed{?} - 3t + 1)$

5. Oblicz wartość podanego wyrażenia, jeśli $a + b = 15$.

- a) $-3a - 3b$ b) $2(a + b) - 4a - 4b$ c) $a(a + b) + b(a + b)$